

Тетяна КАНЮК
(Дрогобич, Україна)

ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ У ДОШКІЛЬНИКІВ

Важливою складовою успішного розвитку дитини є формування пізнавальних інтересів, що визначають її активне ставлення до навчання та навколишнього світу. У дошкільному віці необхідно створити оптимальні умови для розвитку цих інтересів, сприяючи цікавості, творчості та відкритості дошкільників. Створюючи освітнє середовище для розвитку творчого потенціалу, вихователі сприяють формуванню пізнавальних інтересів у дошкільників, які зможуть розкрити свій інтелектуальний потенціал у подальшому. С. Гончаренко трактує інтерес як «форма прояву пізнавальної потреби, яка забезпечує спрямованість особистості на усвідомлення мети діяльності й тим самим сприяє орієнтації, ознайомленню з новими фактами, більш повному і глибокому відображенню дійсності. Суб'єктивно інтерес виявляється в емоційному тоні, якого набуває процес пізнання, в увазі до об'єкта. Задоволення інтересу не веде до його затухання, а викликає нові інтереси, які відповідають більш високому рівню пізнавальної діяльності» [2, с. 147].

Використання ігор у процесі навчання дошкільників має важливе значення, оскільки це не лише ключова педагогічна умова, а й ефективний інструмент для повноцінного розвитку дитини. Гра сприяє усвідомленню та засвоєнню нової інформації, розвитку творчих здібностей та соціальній взаємодії між дітьми. Цінність гри у формуванні пізнавальних інтересів полягає в тому, що вона допомагає дітям адаптувати новий матеріал, подаючи його у формі, зрозумілій для них. Гра стає невидимим мостом між абстрактними уявленнями та конкретними поняттями, полегшуючи

їхнє засвоєння і розуміння. Крім того, ігри активно розвивають уяву та творчість, даючи дошкільникам змогу проявити свій власний потенціал та виразити індивідуальність. Вихователі, які розуміють переваги ігрового підходу, повинні створювати спеціальні ситуації для ігор у процесі навчання [1, с. 36.] Це може бути реалізовано через інтерактивні вправи, спрямовані на активне дослідження навколишнього світу або ігри, які ставлять перед дітьми виклик у розв'язанні проблем (напр., «Знайди за кольором», «Відгадай за дотиком», «Малюємо світ», «Вчимо назви тіл»).

Залучення дошкільників до самостійних досліджень виступає ключовим елементом їхнього розвитку та навчання, сприяють виникненню і розкриттю їхнього природного допитливого інтересу [3]. Мініпроекти, які вихователі організують для дітей, уможливають сформувати у них навички самостійної роботи, а також створюють умови для відкриття нових горизонтів. Важливою передумовою ефективного залучення дошкільників є створення педагогами сприятливої атмосфери для дослідницької діяльності. Мініпроекти можуть охоплювати різноманітні теми, спрямовані на вивчення природи («Світ тварин», «Ботанічний сад», «Явища природи»), соціуму («Професії», «Ми усі різні») чи технічних явищ («Літаючі апарати», «Дослідження тіней», «Колесо та його дива»). Важливо, що дошкільник самостійно може обрати теми для досліджень. Це стимулює їхню цікавість та розвиває у них вміння самостійно здійснювати вибір та висловлювати власні ідеї. Здійснення цього підходу дозволяє малюкам розвивати власні гіпотези, проводити спостереження, експериментувати та самостійно робити висновки. Організація дослідницьких завдань у вигляді спостережень, експериментів, створення моделей чи розповідей про власний досвід є не лише способом стимулювання цікавості дошкільників, але й важливим інструментом для розвитку їхніх навичок систематизації інформації та висування гіпотез [4, с. 151]. Під час презентації результатів своїх досліджень діти отримують можливість вчитися ефективно комунікувати та доносити свої відкриття до інших, що в результаті

сприяє розвитку їхніх навичок комунікації. Загалом, залучення дошкільників до самостійних досліджень є не лише шляхом формування позитивного ставлення до навчання.

Формування пізнавальних інтересів та розвиток критичного мислення у старших дошкільників є значущим етапом їхнього розвитку, спрямованим на активне вивчення довкілля. У цьому віці діти виявляють особливу схильність до засвоєння нових знань, і важливо створити для них сприятливе середовище для розвитку цих важливих навичок. По-перше, їм необхідно забезпечити доступ до різноманітних інтелектуальних вражень. Ігри, літературні твори, творчі завдання та експерименти можуть слугувати ефективними інструментами для стимулювання пізнавальних інтересів. По-друге, належить акцентувати увагу на розвитку критичного мислення у дітей. Це можна досягти, ставлячи перед ними завдання, які вимагають аналізу та розв'язання проблем. Групові діалоги, де діти можуть обговорювати різні точки зору та приймати власні рішення, сприяють формуванню критичного мислення.

Участь батьків у формуванні пізнавальних інтересів дошкільників є також вагомою. Протягом перших років життя дитина інтенсивно вивчає навколишній світ, і родина, а саме батьки, відіграють величезну роль у цьому процесі. Важливо відзначити, що батьки впливають на формування пізнавальних інтересів не лише словами, але й через власний приклад активності та позитивного ставлення до навчання. Заняття з розвивальними іграми, читання казок та обговорення подій, які відбулися протягом дня, сприяють не лише розвитку мови, але й стимулюють цікавість до вивчення нового.

Батьки можуть використовувати різноманітні методи для підтримки пізнавальної активності дитини, враховуючи її індивідуальні особливості, відповідаючи на запитання, надихаючи на дослідження та допомагаючи у розв'язанні проблем. Спільні подорожі, відвідування музеїв, театрів та інших культурних подій розширюють світогляд дитини, роблять навчання цікавим і

доступним. Батьки можуть виступити ідеальними провідниками у світі знань, надихаючи дітей на вивчення нового та розвиток власної творчості.

Також важливо враховувати індивідуальні особливості кожної дитини, дозволяючи їй обирати та досліджувати те, що її цікавить. Загалом, участь вихователів та батьків у формуванні пізнавальних інтересів дошкільників визначається активністю, терпінням і позитивним ставленням до процесу навчання. Правильний підхід сприяє не лише розвитку інтелекту, але й формує основи для подальшого успішного вивчення нового матеріалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волкова Л. Розвиток пізнавального інтересу у старших дошкільників засобами дидактичних ігор. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 5. С. 34–44.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
3. Костюк О. Дослідницько-пошукова діяльність у формуванні пізнавального інтересу дошкільників до природи. *Педагогічний пошук*. 2014. № 3. С. 20–25.
4. Кравець Н. Системний підхід до формування пізнавальних інтересів дітей дошкільного віку у пошуково-дослідницькій діяльності. *Освітній простір України*. 2015. Вип. 5. С. 150–156.

Надія КАРПА
(Дрогобич, Україна)

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ

Патріотичне виховання дітей дошкільного віку стає особливо актуальним в умовах російсько-української війни, оскільки визначає формування основних цінностей, поваги до власної країни та розуміння важливості миру та взаєморозуміння між націями. Важливо враховувати особливості вікових характеристик дітей, забезпечуючи їхній віковий